

An aerial view of London, featuring the Houses of Parliament and Big Ben on the right, and the River Thames with a bridge in the foreground. The sky is a mix of teal and yellow, with two small airplane silhouettes flying across it.

Devatenáct

schodů

PŘELOŽIL PETR ELIÁŠ

MILLIE
BOBBY
BROWN

Devatenáct schodů

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Millie Bobby Brown

Devatenáct schodů – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Devatenáct

**MILLIE
BOBBY
BROWN**

**COO
BOO**

Přeložil Petr Eliáš

Copyright © PCMA Management and Productions 2023

With thanks to Kathleen McGurl

Translation © Petr Eliáš, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7498-718-2

ISBN e-knihy 978-80-7498-790-8 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7498-791-5 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7498-789-2 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

*Všem, kteří při téhle tragédii přišli o život,
a jejich milovaným, kteří zůstali sami,
a také babičce Ruth,
která mi tenhle příběh vyprávěla.*

Prolog

Březen 1993

Téměř po padesáti letech se Nellie poprvé ocitla zpátky v Bethnal Green, kde vyrostla. Poprvé od konce války. Když vystoupila z metra na nástupiště a hledala směrovku k východu, zaskočilo ji, že to tu vypadá úplně jinak, než jak si pamatuje. Stanice tehdy ještě nebyla dokončená a koleje nebyly položené, když ji za války zabrali jako protiletcecký kryt. Teď se kolem ní hrnuly davy lidí a ona stála, svírala kufr a snažila se představit si ty tisíce třílůžkových paland, které se táhly tunely, když tu byla naposledy. Kolik nekonečných nocí plných úzkosti tu s rodinou za blitzkriegu strávila? Až moc. A pak znovu, o něco později, přišlo ve válce období, kdy se museli často skrývat před leteckými pumami.

Vlak, ze kterého vystoupila, odjel a postupně nabíral rychlost, jeho kola rachotila na kolejích a Nellie zůstala se svými vzpomínkami na nástupišti sama.

Vyměnili eskalátory, všimla si, když vkročila na lesklou ocel místo dřevěných latí, z nichž byly schody kdysi. Kufr přitáhla na schod pod sebou. Pod eskalátorem se usadil busker, zpíval „Bridge Over Troubled Water“ a jeho hudba ozvěnou doléhala až k ní. Cestou po eskalátoru si potichu broukala a vzpomína-

la, jak tu za války někdy zpívala svým přátelům a rodině. Vyšla do haly a pomyslela na milého Billyho, kterému se vždycky udělaly ve tvářích dolíčky, když se na ni usmál. Tady se s ním často zastavila a ostatní poslala napřed k palandám, aby s ním mohla prohodit pár slov.

Když prošla turniketem, podvědomě zabočila doleva. Tehdy měla nedostavěná stanice jen jeden vchod a východ. Teď tu byl ještě jeden po pravé ruce, ale ona se bála, že kdyby vyšla ven tudy, na ulici by byla ztracená. Všechno bylo povědomé, a přece jiné, na zdech visely reklamní plakáty a místo kantýny byl prodejní automat. Když stoupala po prvních sedmi schodech na podestu, srdce se jí rozbušilo. Pak zahrnula doleva a čekalo ji devatenáct schodů. Devatenáct. Dnes byly samozřejmě daleko lépe osvětlené a středem se táhlo zábradlí, které tu tehdy nebylo, ale pořád to bylo stejných devatenáct schodů.

Kolikrát tudy šla?

Stokrát?

Tisíckrát?

Zaplavily ji vzpomínky, oči se jí zalily slzami a žaludek měla sevřený.

Potřebovala se dostat ze stanice ven, najít cestu k Barbaře domů, pozdravit svou starou přítelkyni a dát si s ní čaj. Babs jí před pár měsíci napsala a přemlouvala ji, aby přijela na oslavu padesátého výročí konce války. Znělo to jako dobrý nápad, ale teď byla po tolika letech zpátky a všechno měla přímo před sebou.

Zničehonic se na schodech objevil hlouček mladých lidí, zřejmě studentů z univerzity, a řítil se ze schodů k ní. Ustoupila doprava a přitiskla se ke zdi. Dýchala přerývaně, spíš lapa-la po dechu, srdce jí zuřivě tlouklo a ona věděla, že námahou z chůze do schodů to není. Bylo to tím, co se tu před padesáti

lety odehrálo. Ta noc jí navždycky změnila život. Jednou rukou svírala kufr a druhou si tiskla na prsa, krčila se u zdi, popadala dech a snažila se získat zpátky rovnováhu. „Neupadni, hlavně neupadni,“ zašeptala.

ČÁST PRVNÍ

Podzim a zima 1942

Kapitola 1

Tu slunečnou zářijovou sobotu bylo jako v létě. Nellie měla za sebou perný týden, pracovala na radnici jako sekretářka paní starostky, a dnes toužila po troše normálnosti, chtěla zase ochutnat život takový, jaký byl před válkou. Než přišly nálety a potraviny na přiděl a nekonečné pochmurné zprávy v rádiu. Chtěla vzít svou mladší sestru Flo do parku na piknik. Bylo vedro – takové to vedro, při kterém toužíte, aby se trochu ochladilo a začalo padat listí, ale pak si sami vyhubujete, že zaháníte hezké počasí.

To podzimní sychravo už brzo přijde, říkala si Nellie. A po něm tmavé zimní dny, kdy se bude z práce vracet po soumraku, vrávorat zatemněnými ulicemi a každý krok bude zrádný.

„Pojď už, Flo. Hni sebou. Ať máme víc času na piknik,“ pobízela sestru a tahala ji přitom za ruku.

Šly dobře známými ulicemi Bethnal Green, kde bydlela odjakživa, a míjely řádku obchodů s mizernými výstavkami ve výlohách. Použité oblečení, králíci a jehněčí u řezníka (kdy naposledy měla hovězí!) a před zelinářstvím fronta na jablka z kentských sadů. Na jednom rohu stály zbytky obvodové zdi vybombardovaného domu a v okně se dosud nazdařbůh třepotala záclona. Odvrátila oči od míst, kam dopadly bomby,

od vykotlaných skořápek, v nichž bydlívali lidé a které kdysi vypadaly podobně jako její dům. Nechtěla riskovat, že si zkazí náladu, a tak na ně raději nemyslela.

„Kdy to tu přestavějí? Kdy lidi dostanou svoje domy nazpátek?“ zeptala se Flo a dívala se přitom na zbořeniště.

„Asi až bude po válce.“ Nellie si povzdechla a trochu si pošoupla košík, který jí visel na předloktí. Ale lidé, kteří tu bydleli, se domů nejspíš nikdy nevrátí, pomyslela si. Je docela dobře možné, že zahynuli uvnitř, když jejich dům dostal přímý zásah.

„Co když válka nikdy neskončí a bude tu už napořád?“

V poslední době novinové titulky hlásaly zprávy o nálezech na Mnichov, a když si na to teď Nellie vzpomněla, stáhl se jí žaludek. Kdykoli Britové úspěšně bombardovali německé město, bylo jisté, že zanedlouho přijde odvěta. A to větší znamenalo, že Londýn dostane zásah. Což zase znamenalo, že East End je opět v ohrožení.

Její mladší sestřičce bylo teprve sedm let, dobu před válkou si skoro ani nepamatovala a nevypadalo to, že by se válka chýlila ke konci. Flo sice poznamenala dětství, ale Nellie obrala o léta dospívání, kdy se měla jen bavit a o nic na světě se nestarat. V poslední době to sice nebylo tak zlé jako na začátku, kdy se německý útok zaměřoval na doky a sklady, a pak během blitzkriegu, kdy Hitler posílal bombardéry nad zastavěné oblasti ve snaze zlomit britského ducha. Nepodařilo se. Pořád tu byli, dál bojovali a nikdy se nevzdají, jak řekl ministerský předseda zkraje války. *Nikdy se nevzdávejte*. Nellie bojovně vystrčila bradu, když se jí vybavil proslov Winstona Churchilla.

„Jednou skončí, uvidíš. Hele, už jsme skoro tam!“ Nellie se usmála, moc chtěla sestřičce zvednout náladu. Šly po mos-

tě přes Regent's Canal do parku Victoria, jehož vchod hlídaly dvě sochy psů. Flo jako obvykle oba pohladila.

V poslední době téměř celý park zabírala armáda – v části měla protiletadlová děla a na konci parku zajatecký tábor –, a tak ubývalo míst, kde si člověk připadal opravdu svobodně. Malá část však přece jen zůstávala otevřená pro veřejnost a mezi ulicemi viktoriánských řadovek se ukrývaly další menší parčíky či zahrady. Některé byly zrušené a místo nich se pěstovala zelenina, ale v jiných si pořád mohly hrát děti a někde kluci vždycky hráli fotbal, místo branek zmuchlané kabáty.

O kus dál přešli mostek, který vedl na ostrůvek uprostřed rybníka. „Pamatuju si, když sem děti nesměly,“ řekla Nellie Flo. „Bylo to tu jen pro dospělé.“

„A ty jsi tu byla až jako dospělá?“ vykulila Flo oči.

Nellie se usmála. „To víš, že ne. Chodili jsme sem s Babs a Billym – jeden z nás vždycky zabavil hlídače parku a ostatní přeběhli přes most na ostrov. Než si nás všiml, už jsme měli ostrov prozkoumaný a on nás mohl jen vyhnat, ale my byli rychlejší než on. Neměl nejmenší šanci nás chytit.“

Flo se rozesmála a Nellie se zachichotala s ní. To bývaly zlaté časy, ještě před válkou, ona chodila do školy a Flo byla maličká. Ona, její nejlepší kamarádka Barbara a Barbařin bratr Billy byli tehdy nerozlučná trojka. Byli podobně staří, Billy byl o rok starší než Nellie a Babs o rok mladší. Vyrostli spolu. Teď jí bylo osmnáct a byla víceméně dospělá, pracující žena s důležitou prací na radnici, ale někdy si přála, aby byla zase malá holka a hrála si v parku na schovávanou s Billym a Babs.

Jako by ji svým vzpomínáním přivolala, zahlédla, jak se k nim se širokým úsměvem blíží známá postava. „Myslel jsem

si, že jsi to ty, Morrisová! Jdete na piknik?“ zahalekal Billy a ukázal na košík, který měla zavěšený na předloktí.

„Jo, říkaly jsme si, že využijeme pěkného počasí, Flo má pikniky hrozně ráda.“

„A co lechtačky, ty má taky ráda?“ opáčil Billy a vrhl se na Flo. Ta zapištěla, dala se na útěk a Nellie je se smíchem pozorovala. Billyho brala jako staršího bratra a měla ho ráda. V takových chvílích skoro zapomínala, že je válka, takové chvíle jí dávaly sílu jít dál.

Ti dva oběhli kolečko kolem ostrova, a když se vrátili, Billy sotva popadal dech. „Už je na mě nějaká rychlá,“ zasípal.

„Buď opatrný, Billy. Máš astma.“

Přikývl a sáhl po léčivých cigaretách, které neustále nosil u sebe. Stačilo několikrát potáhnout a léčivá látka, která v nich byla obsažená, se mu dostala hluboko do plic a on přestal sípat. „Já vím. To bude dobrý.“ Zapálil si cigaretu a zhluboka vdechl. „Vidíš? A je to. Co tam máš k jídlu?“ pohodil hlavou ke košíku, do něž jí její matka Em nachystala všechno možné.

„Sendviče, sušenky, citronádu. Nechceš si dát s námi? Je tam toho dost pro tři.“ Pro tři toho rozhodně dost nebylo, ale ona cítila, že by mu měla nabídnout.

Zavrtěl hlavou. „Zní to dobře, ale nejde to. Musím pak do práce. Nálety kvůli piknikům nepočkej.“ Z legrace jí zasalutoval, pocuchal Flo vlasy a odporoučel se.

Nellie se za ním dívala, jak míjí dvojici žen ve středním věku. Jedna z nich měla na vodítku pudla. Hleděly na něj a nesouhlasně vrtěly hlavou, a pes se dokonce rozštěkal. Ani se neobtěžovaly ho okřiknout. Ty dámy nepochybně měly Billa za odpírače vojenské služby, protože na sobě zrovna neměl uniformu. Nevěděly, že má na starosti dohled nad do-

držováním opatření protiletectké ochrany. Netušily, jak tvrdě pracuje, kolik směn si bere navíc, kolik nocí probděl s lidmi v protiletectkých krytech, i když to vlhké ovzduší pod zemí ani trochu nesvědčí jeho plicím.

Všichni se do válečného úsilí zapojili po svém. Její otec Charlie několik dní v týdnu sloužil v požární hlídce, samozřejmě vedle své běžné práce v docích. Babs pracovala v továrně, kde se šily vojenské uniformy.

„Nellieeee! Kdy si sníme ty sendviče? Kůrky nechám kačénám. Vidiš je? Tamhle jsou. A mají káčátka!“

„Vážně? Tak jdeme!“ Nellie se nechala táhnout na břeh ostrůvku. A opravdu, v rákosí se tam tísnila kachní rodinka. Káčátka byla maličká a ochmýřená a Nellie měla plné ruce práce, aby udržela Flo na suchu a nehrnula se k nim.

Na druhé straně parku, v uzavřené části, stála obrovská protiletectká děla, kterým se říkalo flaky. Mlčky mířila k nebi, připravena zasáhnout, až zase přijde nálet. A ony měly přímo pod nohama titěrnou připomínku toho, že život jde dál jako vždycky.

*

Zrovna balily, když se rozeznělo ostré kvílení sirény ohlašující nálet.

„Přes den? Vážně?“ pronesla Nellie překvapeně a rozbušilo se jí srdce. Nacpala všechno do košíku a vzala Flo za ruku. „Pojď, musíme utíkat!“

„Nellieeee! Kam půjdeme? Já nechci bomby!“ volala Flo vyděšeně. Byly strašně daleko od stanice metra, kde se rodina obvykle schovávala před nálety, a děsivě blízko flakům, které by si německé bombardéry mohly vybrat za cíl. Představila

si, jak děla dostanou přímý zásah, po celém parku se rozletí šrapnely a trefí i je. Malá Flo padá na zem, krvácí a nedýchá... Kdepak, to nepřipadá v úvahu. Musí sestřičku zachránit.

Nedaleko vchodu do parku byl veřejný kryt, míjely ho cestou sem. Byla to taková ta díra v zemi obestavená vlnitým plechem, ale musela jim stačit. Všechno bylo lepší, než aby je nálet zastihl pod širým nebem. Nellie pevně držela Flo za ruku, běžely a vtom nad nimi přeletěla vlna německých bombardérů tak nízko, že bylo jasně vidět znak Luftwaffe na křídlech. Motory řvaly a burácely, byl to úplně jiný zvuk, než jaký vydávaly letouny RAF, jejichž formace často přelétaly nad městem, když vyrážely bombardovat německá města. Flo se zarazila a zírала na ně. Je to možná poprvé, co vidí nepřítele, došlo Nellie. Nálety obyčejně probíhaly v noci. Bála se, že bombardéry každou chvíli spustí palbu z kulometů, nemluvě o bombách, které nesou.

„Musíme utíkat, Flo!“ naléhala a modlila se, aby dokázala mladší sestřičku ochránit. Doběhly ke krytu a ona strčila Flo dovnitř první. Hlasitě oddechovala. Uvnitř si ji pevně přitiskla k sobě a položila jí tvář na hebké kudrnaté vlasy. Díky bohu, že to stihly.

„Fíha, to bylo těsné, slečno,“ poznamenal chlapec, který svíral svého psíka a taky sotva popadal dech.

„Já vím. Nechápu, proč varování přišlo tak pozdě. Sotva jsme se sem stihly dostat.“

„To bude tím, že je to přes den. Naši chlapi asi hlídají jen v noci.“

Nellie pochybovala, že je to pravda. Přitáhla si Flo na klín a myslela přitom na rodiče a bratra George. Snad se včas dostali do krytu. Jako všichni ostatní v East Endu, i oni už měli nálety v malíčku. Ale i když jich zažila spoustu, pořád ji děsi-

ly – pomyšlení, že tentokrát si ji už některá z bomb najde, že možná zažívá poslední okamžiky na tomhle světě. Pokusila se zhluboka nadechnout, aby se uklidnila, a umínila si, že se nerozpláče a nedopustí, aby Flo viděla, jak moc se bojí.

Flaky spustily palbu a ty rány byly mnohem hlasitější, než byla Nellie zvyklá, protože byly daleko blíž, ale uklidňovalo ji, že je město chráněné. Do jejich malého krytu se vešlo jen pár lidí a sedět se tu dalo na jednom prkně a pak na udusané hlíně. Tenhle kryt byl na hony vzdálený podzemnímu bludišti stanice metra, na které si zvykli. Tam dole měli palandy, záchody, kuchyň, kde se podávalo teplé jídlo, a dokonce i divadélko, aby se nenudili.

„To je dobře, že sem nemusíme při každém náletu, vid, Flo?“ nadhodila a pevněji sestřičku objala. Flo přikývla a přitulila se k ní. Bylo děsivé schovávat se v tak maličkém krytu a slyšet přitom, jak jim nad hlavou prolétají letadla, jak kousek od nich rachotí flaky a občas se ozve zadunění bomby. Dole v metru byly zvuky války tlumenější a snesitelnější. Navíc by s nimi byli Em, Charlie a George a Nellie by na Flo nebyla sama. Snažila se udržet klidnou tvář, i když přitom polykala slzy.

Když zvuky letadel a děl konečně umlkly, ozvala se siréna ohlašující, že nebezpečí pominulo. Nellie pustila Flo z krytu a vydaly se na cestu domů. Ve vzduchu se vznášel prach a cestou mýjely nové trosky. Když zahrnuly do Morpeth Street, lemované řadami viktoriánských cihlových domů, George rozrazil dveře jejich domu a za ním stál jejich otec.

„Byl jsem venku na ulici,“ vyhrkl George zadýchaně, „když přiletěly ty bombardéry. Byly strašně nízko!“

„Viděly jsme je z krytu,“ odvětila Nellie a při vzpomínce na to, jak těsně nad nimi se bombardéry přehnaly, se celá otřásla.

„Mohl jsem jim počítat chlupy na ruku,“ pokračoval George. „Velitel byl bloňdák jako Flo. Musel jsem skočit pod keř, aby mě nezastřelil!“

Charlie po něm šlehl pohledem. „A co jsi dělal na ulici? Jakmile se ozve siréna, máš mazat do krytu, vždyť ti to říkám pořád dokola!“

„Já mazal, tati, ale...“ hlesl George.

„Nikdy se nevzdaluj od metra, rozumíš mi? Aby ses vždycky mohl rychle schovat.“ Charlie synovi pohrozil prstem.

„Nellie a Flo byly kilometry od metra, jestli byly v tu chvíli v parku!“

„Ani ne kilometr, blbečku,“ ohradila se Nellie a káravě se na bratra podívala.

„Aspoň se do toho krytu dostaly.“ Charlie si prohrábl vlasy. Jako by mu právě došlo, že jeho dětem hrozilo nebezpečí, a to za bílého dne, uprostřed jasné zářijové soboty. Nellie z toho taky zamrazilo v zádech. Kdyby se bylo Flo něco stalo, když byly spolu, nikdy by si to neodpustila.

Nellie objala otce a pak políbila matku a ta je pobídla, aby šli dál. „To nic. Všichni jsme v bezpečí. Ale už se to zase stupňuje, co? Aspoň že to není tak zlé jako blitzkrieg.“ V letech 1940 a 1941 byly nálety skoro každou noc a oni v podstatě žili v krytu ve stanici metra. Nellie nesnesla pomyslení, že by to zase mělo být tak zlé.

„Jo, to je pravda,“ ozval se Charlie. „Zpropadená válka. Jen si člověk trochu zvykne a má pocit, že už ho nic nepřekvapí, tak přijde něco nového, jako třeba nálet za bílého dne. To je prostě hrůza.“

Nellie se už už chystala odpovědět, když někdo zaklepal na dveře. „To budou Ruth a John,“ odtušila Em a spěchala jim otevřít.

Ale na zápraží stál jen John s černým chrtem na vodítku. „Em, Charlie, moc mě to mrzí,“ řekl, „ale Ruthie dneska není moc dobře, tak zůstala doma. Ten nálet ji vyděsil.“

Teta a strýc chodili sobotu co sobotu odpoledne na čaj od té doby, co Nellie pamatovala. Byla to rodinná tradice. Koláčky, dvě tři partičky karet a spousta smíchu – válka neválka.

Ruth byla Charlieho sestra a Nellie měla s oběma celý život velmi blízký vztah. Nellie a Babs k nim utíkaly vždycky, když měly doma průšvih. Ruth jim dala sušenky a řekla jim, že můžou bydlet u ní a domů se vůbec nemusejí vracet. Do večere se holčičkám začalo stýskat a chtěly za mámou. Em i paní Watersová samozřejmě celou dobu věděly, kde jsou, protože Ruth za nimi poslala po sousedovic klukovi vzkaz.

„Pozdravuj ji ode mě,“ řekl Charlie. Nellie věděla, že má obavy o sestřino zdraví. A pro člověka, který byl zvyklý věci spravovat a vylepšovat, bylo utrpení, že vůbec nic nezmůže s její tuberkulózou, kterou ještě zhoršil nespočet nocí, co strávila ve vlhkém protiletectkém krytu.

Za války se mnoho rodin semklo pevněji, protože všichni byli závislí jeden na druhém, a ona těžko snášela pomyslení, že by Ruth nebyla.

Nellie se podívala na psa, který jí očuchával ruku. „Nový chrt? Kde je Oscar?“

John se zasmál. „Tohle je Oscar. Ty ho nepoznáváš?“

Nellie se zamračila. Strýcův pes Oscar byl žíhaný anglický chrt. Tenhle byl černý, ale olizoval jí ruku, jako by ji znal.

„Zase zkoušíš ten trik?“ uchechtl se Charlie.

„Jo. Už to jednou zafungovalo, tak se to povede znova.“

„Jaký trik, strýčku Johne?“ chtěla vědět Nellie.

Naklonil se až k ní. „O Oscarovi se ví, že vyhrává. Natřeš ho načerno a přihlásíš ho do dostihu pod jiným jménem, jako

neznámýho psa. Kurz je vysoký a ty si na něj vsadíš. On vyhraje, ty shrábneš peníze, hotovo dvacet.“ John na ni mrkl. „Je jedno, že je válka, musíme využít každou příležitost, jak vydělat trochu peněz.“

„Kam ho chceš přihlásit a pod jakým jménem?“ zeptal se Charlie. „Vsadím si taky. Třeba aspoň něco trhnou.“

„Walthamstow, dneska v osm večer. Upaluj za sázkařema, Charlie. Jmenuje se teď Pán temnoty.“

Nellie se zasmála. „Dramatické! Tak hodně štěstí Oscarovi a pozdravy tetě Ruth. Moc mě mrzí, že nepřišla.“

Em se vrátila s máslovými sušenkami zabalenými v papíře. „Tumáš. Pro Ruth ke svačině. A ne že je dáš tomu sovi.“

„Díky, Em. Bude mít radost. Jo, říkala mi, ať vám tohle dám. My je nepotřebujeme, máme jich dost.“ Podal Nellie několik přidělových lístků.

„Děkuju, strýčku Johne,“ odpověděla s úsměvem.

„Když člověk něco má, tak se musí rozdělit, no ne? Tak pojď, ty kluku.“ John táhl psa pryč a Charlie a Nellie jim mávali.

Takhle to zkrátka chodilo – příbuzní a přátelé se dělili o to málo, co měli, snažili se vyjít co nejlíp a vážili si drobných laskavostí. Jednoho dne se to otočí a všechno bude zase jako před válkou, kdy toho mnoho neměli, ale vždycky bylo dost pro všechny.

Kapitola 2

„Můžu si půjčit deštník, mami?“ zeptala se Nellie. Bylo pondělí ráno, venku byla zima a přšelo a ona se chystala do práce.

„Promiň, já ho potřebuju. Musím dneska na trh, nebo nebudu mít co k večeri. Je dobře, že táta něco málo vyhrál na těch chrtích dostizích, ale jestli to chci utratit za jídlo, stejně si musím jít stoupnout do fronty. Tumáš, vem si to na hlavu.“ Em hodila Nellie měkký nepromokavý klobouk, který už měl svá nejlepší léta za sebou.

„Splácne mi kudrliny,“ zaskuhrala Nellie, ale nakonec si ho nasadila. Měla dvě možnosti, buď si ho vezme, nebo za těch deset minut chůze do práce úplně promokne.

„Ať nepřiđeš pozdě. A můžu tě o něco poprosit? Vyzvedneš tetě prádlo od paní Denningové a zanešeš jí ho? Máš to po cestě a Ruth tě ráda uvidí.“

„Samozřejmě.“ Nellie dala Em pusu na rozloučenou a vyrazila.

Když pospíchala po Morpeth Street, zaslechla zezadu volat známý hlas. „Morrisová! Nellie! Ten klobouk ti teda náramně sluší!“ Obrátila se a uviděla zubícího se Billyho.

„Je strašlivý!“ Pršelo tak, že na nějaké povídání nebylo ani pomyslení, a tak mu jen mávla a šla dál.

„Jednou si tě vezmu a ty budeš na svatbě muset mít na hlavě přesně takovej klobouk, Morrisová!“ zavolal za ní.

„Až po tobě!“ odpověděla ona. Tohle jí říkal už léta. Od jejích patnácti a svých šestnácti spolu trávili spoustu času a trochu spolu koketovali, takže jim rodiče začali říkat, že se nakonec vezmou. Zbožňovala ho, ale byla přesvědčená, že se nevezmou – byl to jen kamarádský vtip. Někdy bylo zábavné si představovat, že spolu skončí. Věděla, že by byl moc dobrý manžel. Ale chtěla od života víc než si vzít kluka odvedle, kluka, který tvrdil, že nikdy neopustí East End. Chtěla cestovat, vidět svět. Přesně to měla v plánu, až bude po válce.

*

Billy se za ní díval, jak pospíchá pryč. Nellie nevěděla, co k ní doopravdy cítí. Jak by mohla? Nikdy jí nic neřekl. Měl strach, že jestli si to celé špatně vykládá a ona ho odmítne, ztratí ji i jako kamarádku. Věděl, že s tím se nedokáže vyrovnat, a tak před ní své city skrýval, ale bylo to čím dál těžší. Věděl, že v něm vidí jen obyčejného kluka, staršího bratra, kamaráda. Někoho, s kým je legrace, ne někoho, koho by mohla milovat. To potřeboval změnit, sice nevěděl jak, ale chtěl jí dokázat, že je pro ni ten pravý a že by jim bylo spolu báječně. Těsně před válkou spolu občas seděli v parku – nehonili se tam, jako když byli malí, ale seděli na lavičce, on ji držel kolem ramen, ona si o něj opírala hlavu a vyprávěla mu o své vysněné budoucnosti a on snil o budoucnosti s ní.

Billy prožil celý život tady na Morpeth Street, stejně jako Nellie. Jemu ta ulice skýtala všechno, co od života chtěl, včetně jí. Ale věděl, že ona chce víc. Nebýt válka, už by se z Bethnal Green nejspíš dávno odstěhovala. Často mluvila o vzruše-

ní, dobrodružství nebo cestování, a vždycky v tom byla touha, které nerozuměl. Nic z toho jí nemohl nabídnout. Mohl jí nabídnout jen nehynoucí lásku, bezpečí a oporu a doufal, že to jednou dívce tak mimořádné, jako je Nellie Morrisová, bude stačit. Dívce, která jednou celé týdny šetřila kapesné, aby mu mohla koupit tabatěrku na léčebné cigarety. Pořád ji měl a vždycky, když ji vytáhl, si vzpomněl na Nellie. Dívce, která za ním kdysi vyběhla na ulici, když si zapomněl sendviče, a s úsměvem mu je podala a pohladila ho po tváři. „Co ty by sis beze mě počal, Watersi?“ řekla mu tehdy. Ano, co by si počal. Jednou, a bude to brzy, pozve Nellie na rande. Jednou, až sebere odvalu.

*

Nellie svou práci milovala. Dělalá asistentku Margaret Boltonové, starostce Bethnal Green. Byla to práce pestrá a zajímavá a ony dvě spolu dobře vycházely. Percy Bolton, manžel paní starostky, učil Nellie ve škole a právě on ji své ženě na to místo doporučil. Už byl v důchodu, ale pracoval dál, velestrážným, kteří hlídali nálety, a byl Billyho nadřízený. Ostatní dívky, které Nellie znala, pracovaly v textilkách jako Babs, případně ve zbrojovkách. Babs původně šila luxusní spodní prádlo, které se prodávalo v nejhonosnějších butikách ve West Endu, ale teď se u nich v továrně vyráběly jen uniformy a pracovní oblečení.

Díky práci na radnici měla Nellie pocit, že je přímo v srdci Bethnal Green. Když se ve čtvrti něco šustlo, často to věděla jako první a v tomhle pocitu důležitosti si náramně libovala.

„Jsi moc cílevědomá, to je tvůj problém,“ říkala jí někdy Em, ale znělo to hrdě.

„A taky moc chytrá na Bethnal Green. Moje holčička to jednou někam dotáhne,“ odpovídal na to vždycky Charlie a celý zářil.

Doufala, že má pravdu. Bethnal Green milovala, ale toužila ze světa vidět víc než tenhle malý koutek Londýna. Lačnila po dobrodružství. Chtěla, aby po ní na světě něco zůstalo. Až bude po válce.

„Ahoj Gladys,“ zavolala Nellie na jednu z dívek v písárně, se kterou sedávala u oběda, a vešla do kanceláře v prvním patře.

„Ahoj Nellie. Počasí, že by psa nevyhnal, vid’?“

„To tedy,“ odvětila Nellie se smíchem, spěšně si sundávala mokrý kabát a snažila se usušit si nohy u nejbližšího radiátoru. To byla další dobrá věc na práci na radnici – měli tu účinné ústřední topení a ona jen doufala, že zrovna dneska bude zapnuté, aby se trochu ohřála.

„Dobré ráno, Nellie,“ pozdravila ji paní Boltonová, když Nellie vešla do kanceláře a pověsila si kabát na věšák. „Od deseti mám schůzku a potřebovala bych, abys udělala zápis, a kdybys do té doby stihla přepsat ty dopisy ze včerejška, byla bych ti vděčná.“

„Samozřejmě.“ Nellie se psaní na stroji a těsnopis učila ve škole. Právě její rychlost a přesnost jí vynesla povýšení z písárny. Založila list papíru do psacího stroje, otevřela zápisník a dala se do práce.

Před desátou měla přeepsané dopisy i zahřáté nohy. S ušklíbnutím zasunula špičky do ještě vlhkých bot a vydala se za paní Boltonovou do malé zasedací místnosti, kde už na ně čekal rozložitý muž v tvídovém saku. Když vešly, vstal a napřáhl k paní Boltonové pravici.

„Dobrý den, paní starostko. Rád vás zase vidím.“

„Dobré ráno, pane Smithi. Tohle je slečna Morrisová, porídí zápis. Nellie, pan Smith je inženýr, kterého jsem najala, aby prověřil protiletectký kryt v Bethnal Green a doporučil případné bezpečnostní úpravy. Už jsem žádala civilní obranu o prostředky na přestavbu vchodu, ale všechny mé požadavky zamítli. Pane Smithi, doufám, že mi dodáte podklady, abych měla pádnější argumenty.“ Obrátila se k inženýrovi. „Takže prohlídku už máte hotovou a hlášení připravené?“

Přikývl. „Vaše čtvrt má štěstí, že stanice byla na začátku války aspoň v takovém stavu, v jakém byla. Jak víte, je součástí přístavby linky metra, která má propojit East End s centrem Londýna, ale ještě není hotová. Koleje nebyly položeny, takže tudy vlaky zatím nejezdily.“

Nellie přikývla. Všichni se těšili, že stanici metra otevrou, až bude po válce. Lidé z Bethnal Green budou moci vyrazit na západ do obchodů nebo na výlet daleko snáz než autobusem. Nellie moc chtěla mít pocit, že patří k velkému městu, chtěla s Babs vyrazit na nákup nových šatů nebo prohlížet šminky v obchodním domě nebo třeba do divadla.

„Stanice je hluboko pod povrchem,“ pokračoval pan Smith, „takže dokonale poslouží jako velkokapacitní kryt. Všichni, kdo se v době náletu ocitnou uvnitř, jsou stoprocentně v bezpečí. Nicméně...“

„Nicméně?“ pobízela ho paní Boltonová.

Inženýr si odkašlal. „Starosti mi dělá vstup, zvláště schody z ulice do vestibulu. Nejsou dokončené, koridor nahoře byl jen provizorní. Pečlivě jsem ho zkoumal, ve dne i v noci.“

Nellie obrátila list v zápisníku a čekala, až bude inženýr pokračovat.

„Pro běžné užití vstup vyhovuje, ale v případě, že se dovnitř budou snažit dostat davy lidí naráz, je podle mého názoru

nebezpečný. Je tam jen jedna slabá žárovka a i ta je zastíněná, aby nesvítila ven na chodník – v souladu s bezpečnostními předpisy, chápete. Na schodech není středové zábradlí, a vlastně žádné zábradlí. Dveře nahoře se otvírají dovnitř, takže v případě, že se stanice zaplní, je nelze zavřít.“ Odkášlal si. „A ty nedostavěné schody s hrubými okraji kloužou, když zaprší.“

„Chápu.“ Starostka se tvářila vážně. „Ale používá se od začátku války. Co se podle vás může stát, když se situací nic neděláme?“

„Může se stát velké neštěstí. Máme kliku, že se zatím nic nepříhodovalo. Ale v případě, že se ke stanici nahrne velký dav lidí najednou a v panice se bude snažit dostat dolů do bezpečí, dřevěný koridor, který nahoře obklopuje schody, může povolít a lidé se budou nekontrolovaně řídit po schodech dolů. Někdo může zakopnout, uklouznout na mokrých schodech nebo v mizerném světle špatně došlápnout a pád z těch schodů může způsobit vážná zranění, dokonce i smrtelná.“ Inženýr se opřel a založil si ruce na prsou, zjevně spokojen, že odvedl práci a přednesl své závěry.

„A co můžeme dělat, abychom takovým nehodám předešli?“ Paní Boltonová pohledem zkontrolovala Nellie, jestli všecko zapisuje, a ta na ni na uklidněnou kývla hlavou. V duchu však byla u toho vstupu do metra. Vždycky jí připadalo jako to nejbezpečnější místo, které ji uchrání před nálety a bombardováním. Skousla si ret a dumala, kolikrát už všichni pospíchali dolů, když se rozezněla siréna, a přemýšlela, jestli je to tam opravdu tak nebezpečné, jak říkal pan Smith.

„Riziko, že stávající stavba nevydrží příval lidí, se výrazně sníží, pokud se dřevěný koridor nahradí cihlovou zdí,“ odpověděl inženýr, „patřičně vyztuženou betonovými pilíři,

a vstup se přehradí masivní mříží, která se bude otvírat ven, anebo ještě lépe bude posuvná. Pokud by se dovnitř snažilo dostat příliš mnoho lidí naráz, vstup by se dal uzavřít. Kdyby se krytí nad schody protáhlo, dalo by se tu nainstalovat lepší osvětlení. Schody samotné by bylo dobré opatřit kovovými hranami a uprostřed připevnit zábradlí. Stavební práce by zabraly tři nebo čtyři dny a přes noc by mohl kryt zůstat pro případ náletu otevřený.“

Nellie čtala těsnopisem, jak rychle jen dovedla, aby nevynechala nic z toho, co inženýr říká.

„Děkuji, pane Smithi. Moc jste nám pomohl a vaše návrhy na vylepšení bezpečnosti ve stanici jsou nesmírně cenné.“ Paní Boltonová vstala a podala inženýrovi ruku.

Nellie s ní došla zpátky do její kanceláře. „Přepiš mi ty poznámky na stroji, prosím tě. Nadiktuju ti z nich potom dopis. Musíme znovu požádat na Úřadu civilní obrany o schválení a prostředky na přestavbu vstupu, ale já doufám, že až si přečtou závěry a doporučení pana Smithe, bude to jenom formalita. Nemyslím si, že to bude drahé nebo časově náročné. S trochou štěstí budeme mít tu stanici přestavěnou do konce příštího měsíce, ne-li dřív.“

Nellie se posadila a začala přepisovat poznámky. To byla přesně starostka – vždycky jí nejvíc záleželo na zájmech čtvrti. Nellie byla hrdá, že pro ni může pracovat.

*

Do večera byla zpráva hotová a dopis nadiktovaný a napsaný na stroji. „Až půjdeš, tak to prosím hoď do košíku s poštou k odeslání, Nellie. Čím dřív ten dopis pošleme, tím dřív budeme mít peníze a můžeme se pustit do práce. Zítřka bychom

měly začít shánět chlapy, kteří to podle pokynů pana Smithe udělají.“

„Ještě než budeme mít peníze?“

„Ano, předpokládám, že je dostaneme. Jde tu o bezpečnost občanů. Tentokrát se můžeme opřít o zprávu pana Smithe a já jsem přesvědčená, že už nás neodmítnou.“

Nellie doufala, že má její šéfová pravdu. Obyvatelé čtvrti si zasloužili, aby kryt byl co nejbezpečnější.

Kapitola 3

„Rád tě vidím, Nellie, a moc ti děkuju,“ řekl John, když si od ní bral tašku s vypraným prádlem. „Je tu i ségra. Přišla Ruthie potěšit tenhle měsíc už potřetí, je to hodná holka.“

Nellie prošla do útulného obývacího pokoje, kde měla Ruth rozestláno na pohovce. Flo klečela na zemi vedle ní a vykládala o tom, na co si ve škole hrají s kamarádkami.

„Nellie! Ahoj, moje milá. Tys mi donesla noční košile? Děkuju ti, holčičko –“ Ruth přerušil záchvat kašle a ona si zakryla ústa kapesníkem, který pořád pevně svírala v ruce.

„Ráda tě vidím, teto Ruth. Jak ti je? Nazdar, Flo.“ Nellie líbla sestřičku na tvář.

„Už mi bylo líp, moje milá, ale nestěžuju si. Mrzí mě, že jsem nemohla přijít v sobotu na čaj.“

John smutně zavrtěl hlavou. „Měla by být v sanatoriu někde na venkově, na čerstvém vzduchu. Ne tady v Londýně, kde lítá spousta prachu a zplodin a kdovíčeho ještě. A nejhorší je to metro. Všechny ty noci ve vlhkých tunelech za blitzkriegu. Kdybych byl věděl, co to s ní udělá, byl bych jí řekl, že zůstaneme tady a zkusíme štěstí v Morrisonově krytu v kuchyni.“

„Mohli byste k paní Thompsonové, tam evakovali mě,“ vložila se do toho Flo. „Určitě by vás u sebe nechala.“

Během blitzkriegu byl nálet skoro každou noc a Bethnal Green utrpěl obrovské škody, stejně jako celý londýnský East End. V některých ulicích padlo za oběť pět i víc domů, po bombardování z nich zbyly jen sutiny. V Morpeth Street, kde bydlela Nellie, chyběly tři domy. Jednoho rány vyšli z protileteckého krytu a zjistili, že mají vyražená okna. Charlie pak ta, která vydržela, křížem přelepil páskou, aby střepy nevlétly dovnitř a nepoškodily vybavení, kdyby se to stalo znovu.

Tehdy do krytu utíkali jen oni tři. George a Flo evakuovali na venkov a oni prožili rok v jakési odlehlé vesničce v Dorsetu. Když přešlo to nejhorší, oba se vrátili a od té doby byla rodina nerozlučná. Během těch zřídkavých náletů, k nimž od té doby došlo, se skrývali v rozestavěném metru.

„Ty jsi moje zlatíčko, vid? Evakuují se ale jenom děti, nemocní ne.“ John se na Flo usmál.

Nellie přemítala nad tím, co přes den slyšela v práci, a rozhodovala se, jestli má o tom strýčkovi a tetě říct. Nahlédla do kuchyně a pohledem zavadila o Morrisonův kryt. Vypadal jako klec, přes den se používal jako stůl a v noci se v něm dalo spát, když se nemohli dostat včas do krytu. Měl ochránit člověka před padajícími troskami v případě, že nedaleko dopadla bomba. Přírný zásah by nevydržel, ale pravděpodobnost, že se něco takového stane, byla malá. Nebylo to jako za časů blitzkriegu. Německé bombardéry jim sice létaly nad hlavami, to ano, ale často mířily dál, k jiným cílům.

„Asi máš s tím Morrisonovým krytem pravdu, strýčku Johne,“ řekla. „Nemá smysl, aby se teta Ruth vláčela do metra, když je na tom tak bídě. Morrison je daleko jednodušší a budete v něm v bezpečí.“

Nellie natáhla ruku a pohládila tetu po paži. Budou v pořádku, ujišťovala se.